

Dekadni bilten vodnobilančnega stanja kmetijskih tal v Sloveniji 21. – 30. junij 2010

OBVESTILO

V prvi polovici dekade so bila tla še dovolj preskrbljena z vodo, ob vročinskem valu v drugi polovici dekade pa se je ta hitro črpala in postajala težje dostopna, kar je povzročilo vodni stres pri rastlinah. Zaradi temperatur zraka nad 30 °C je rastline dodatno izčrpaval še vročinski stres. Najbolj obremenjene z vodnim in vročinskim stresom so bile vrtnine in plodovke. Vremenske razmere so bile hkrati zelo ugodne za zorenje žit. V večjem delu Slovenije je ječmen dozorel, v severovzhodni Sloveniji žetev že poteka. Pšenica je v voščeni zrelosti in postopoma prehaja v polno dozorelost.

METEOROLOŠKE RAZMERE

Povprečne dnevne temperature zraka so bile v začetku dekade zelo nizke, 4 °C pod dolgoletnim povprečjem, nato pa so hitro narasle nad 20 °C, na Primorskem do 25 °C, kar je blizu 5 °C nad dolgoletnim povprečjem. Najvišje dnevne temperature so se dvignile nad 30 °C, a so za celotno dekado skupaj vseeno 2 do 3 °C pod povprečjem 1989-2009.

Prvi dan dekade je še deževalo, nato pa je bilo vreme suho z izjemo kratkotrajnih ploh in neviht ponekod po Sloveniji. Trajanje sončnega obsevanja je dnevno preseglo 12 ur. Obeta se še naprej vroče in suho vreme z večjo verjetnostjo vročinskih neviht.

petek	sobota	nedelja	ponedeljek
			
17 / 31	18 / 32	18 / 33	19 / 31

STANJE RASTLIN

V zahodni in osrednji Sloveniji se je v drugi polovici dekade zaradi visokih temperatur zraka in močnega izhlapevanja zaloga vode v tleh toliko izčrpala, da je talna voda postala težje dostopna za rastline. To je povzročilo vodni stres pri rastlinah. Ob vročinskem valu v zadnji tretjini dekade je rastline povsod po Sloveniji dodatno izčrpaval še vročinski stres.

V severovzhodni Sloveniji je v primerjavi z drugim delom Slovenije založenost tal z vodo nekoliko slabša. V površinskem sloju tal se ta že približuje točki venenja. Nekoliko boljša pa je v globini 20 in 30 cm, a je zaloga vode vseeno v območju težje dostopnosti za rastline. To velja predvsem za gola in slabše poraščena tla. Na posevkih, kjer tla pred močnim izhlapevanjem ščiti rastlinski pokrov, trenutna zaloga tal z vodo še ni tako kritična.

Ječmen je dozorel. Prve površine so že požete. Iz severovzhodne Slovenije poročajo o relativno dobrem pridelku. Pšenica je v voščeni zrelosti. Trenutne vremenske razmere, zlasti visoke temperature zraka in obilna osončenost, so za zorenje pšenice zelo ugodne. Tudi za pridelok pšenice so obeti dokaj dobri. Koruzni posevki so prav tako bujni in se v razvoju že približujejo fazi metličenja. Vročino in suha tla pa najslabše prenašajo vrtnine in plodovke. Predvsem buče na slabih rastiščih, kjer posevki še vedno niso strnili vrst. Tudi v osrednji Sloveniji se bo žetev ječmena vsak čas pričela. Pšenica pa prehaja v voščeno zrelost.

IZHLAPEVANJE IZ TAL IN RASTLIN

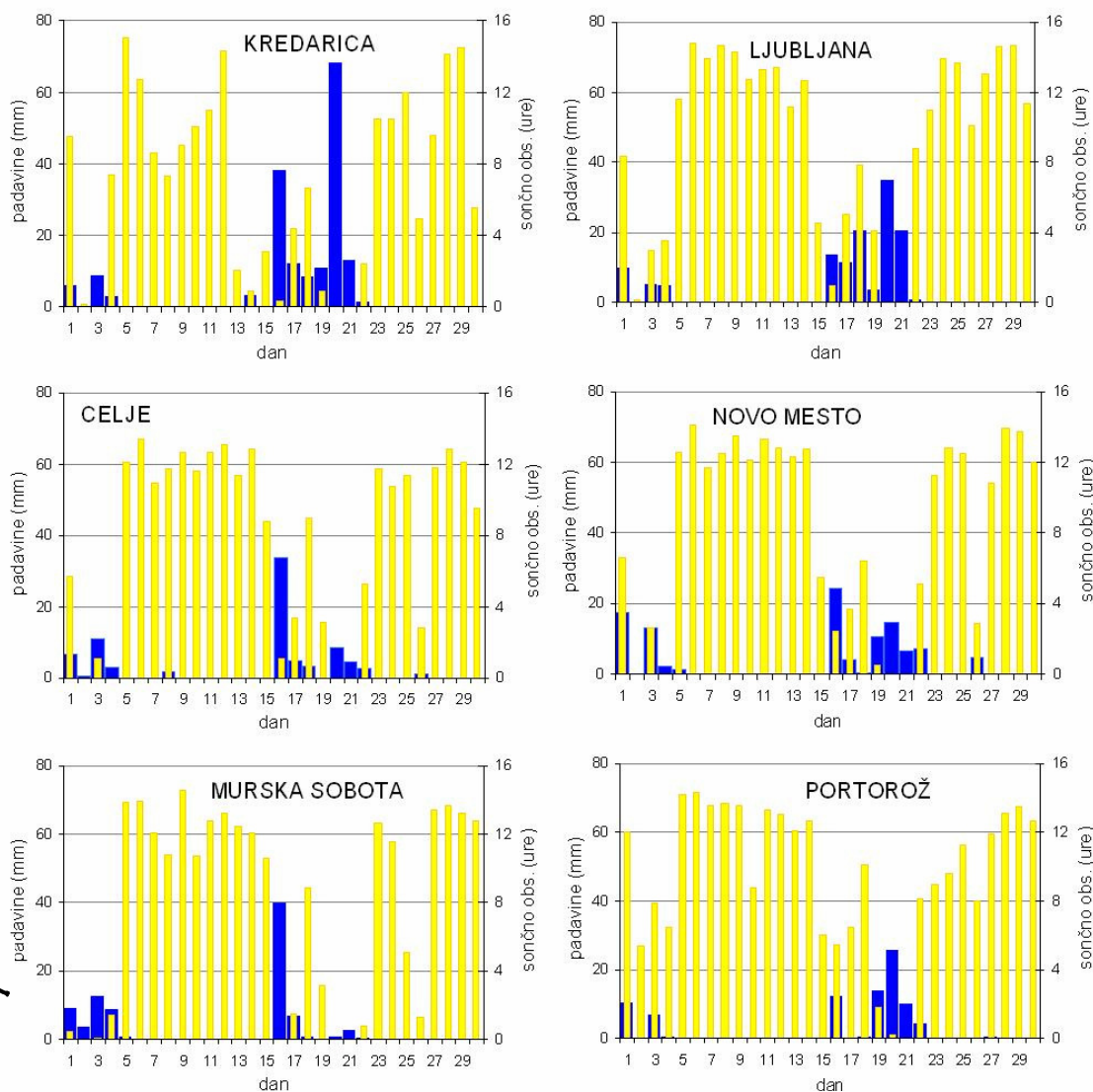
Z dvigom temperatur v drugi polovici dekade je naraslo tudi izhlapevanje. Začetne vrednosti, ki so bile le med 2 in 3 mm izhlapele vode na dan, so se po celi državi povzpеле čez 5, na Obali in v Prekmurju pa tudi čez 6 mm. V preteklem tednu je bila vodna bilanca povsod negativna, preko -30 mm. Skupna vodna bilanca vegetacijskega obdobja je bila do sedaj negativna le na severovzhodu države, v tej dekadi pa se počasi preveša v negativno tudi drugod, razen na Goriškem.

VODA V TLEH

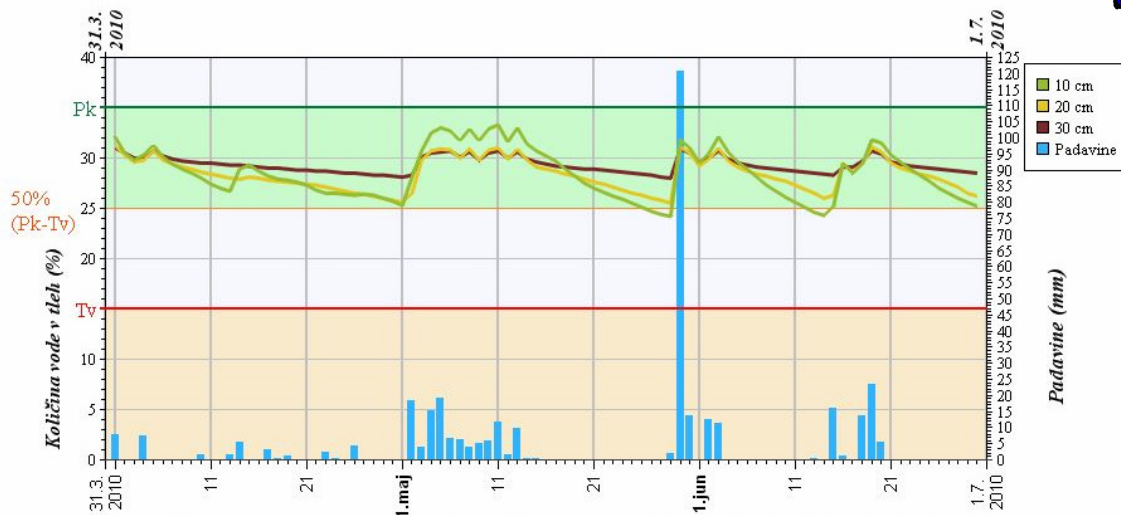
Kot lahko vidimo na grafu na naslednji strani, je količina vode v globinah 10, 20 in 30 cm v Biljah tudi po teh vročih in suhih dneh še v območju rastlinam lahko dostopne vode (zeleno območje). Tla so bila do sedaj dobro založena z vodo, kar nudi rastlinam nekaj zaloge. A predvsem v površinskem sloju se tla trenutno hitro sušijo in ker se bo podobno vreme še nadaljevalo, bo v prihodnjih dneh količina vode v tleh prešla v rastlinam težje dostopno stanje. Kratkotrajne plohe in nevihte stanja ne izboljšajo bistveno, predvsem pa zelo lokalno. Razmere so slabše na severovzhodu Slovenije, kjer se bodo tudi najprej pokazale težave rastlin pri oskrbi z vodo. Za optimalno oskrbo je potrebno namakanje.

Dnevne vrednosti padavin in sončnega obsevanja v mesecu juniju

Povprečna dnevna vsebnost vode v tleh in padavine

BILJE, 1. 4. – 30. 6.

Pk = zgornja meja vode v tleh

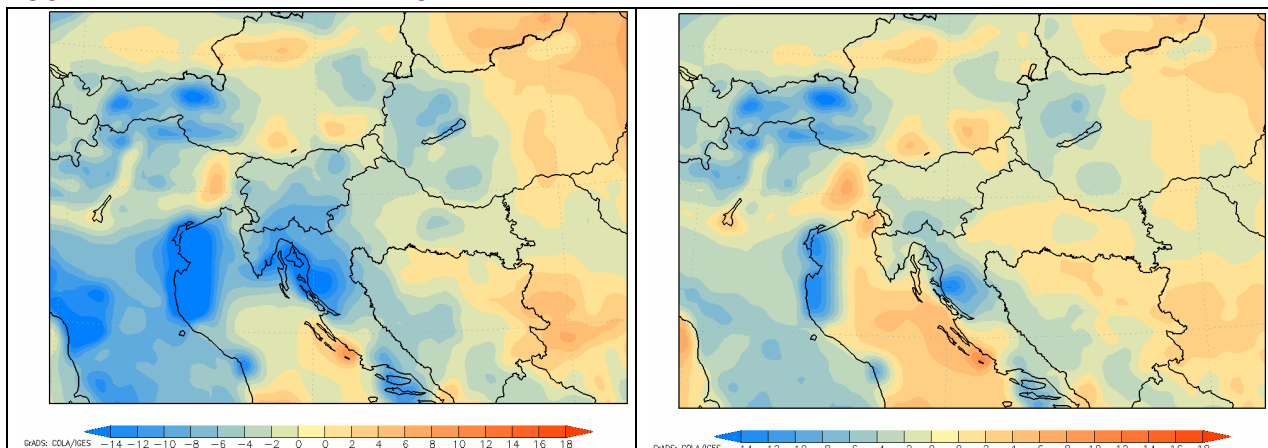
50% (Pk-Tv) = spodnja meja rastlinam dostopne vode v tleh

Tv = rastlinam nedostopna voda v tleh

PREGLED STANJA S POMOČJO NUMERIČNEGA MODELA NMM

Model NMM je računalniško orodje, namenjeno predvsem za napovedovanje vremena. Za potrebe agrometeorološkega dekadnega biltena pa pripravljamo simulacije vremena za preteklo obdobje, zato kot osnove za izračune ne uporabljamo napovedi vremena, temveč analize preteklega vremena. Za analizo dolgoletnih povprečnih vrednosti uporabljamo na naše področje prilagojen arhiv ponovnih analiz vremena Evropskega centra za srednjeročne prognoze vremena za obdobje 1989-2009. Več informacij je na voljo v prvi številki biltena za leto 2010.

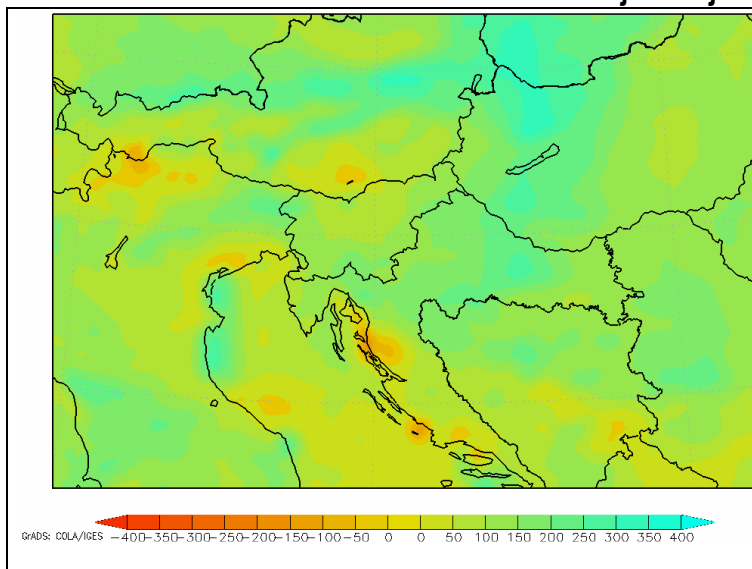
VSOTA EFEKTIVNIH TEMPERATUR ZRAKA

Odstopanje vsote efektivnih temperatur nad pragom 5°C od 1. januarja do 30. junija 2010 (levo) in od 1. aprila do 30. junija 2010 (desno) od modelskega povprečja za isti časovni obdobji v letih 1989–2009.

Odstopanje temperaturne vsote od začetka januarja se v Sloveniji in severni Italiji ni bistveno spremenilo. Le na skrajnem severovzhodu Slovenije se je presežek 20 stopinjskih dni prevesil v prav takšno negativno odstopanje od povprečja. V državah severno in vzhodno od Slovenije so se pozitivna odstopanja nekoliko zmanjšala. Temperaturna vsota od začetka aprila ima podoben vzorec kot celoletna. Po večini Slovenije in okolice se je odstopanje v pozitivno smer zmanjšalo za en razred, to je 20 stopinjskih dni.

POVRŠINSKA VODNA BILANCA za tekoče obdobje zadnjih 70 dni

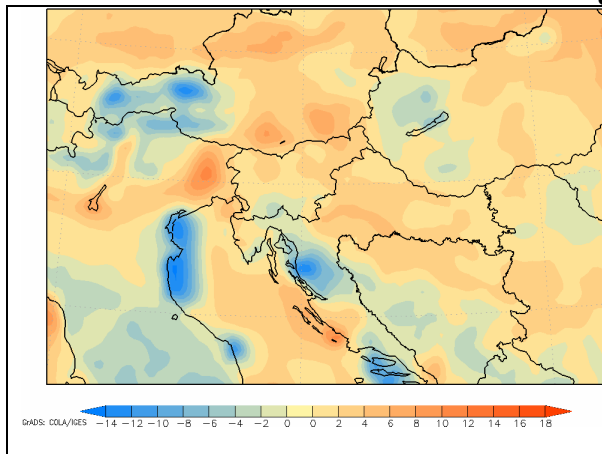

Vodna bilanca za preteklih 70 dni je glede na obdobje 1989-2009 kljub zelo vročim in suhim dnevom te dekadne še vedno optimalna, saj smo imeli v preteklih dneh (pred to dekadno) dovolj padavin. Odstopanje v pozitivno smer je po večini Slovenije med 50 in 150 mm, kot že večino vegetacijskega obdobja. Območja s pozitivnim odstopanjem od povprečja se niso bistveno premaknila ali spremenila, zmanjšala pa so se območja z negativnim odstopanjem v severni Dalmaciji ter v Bosni in Hercegovini. Večinoma nespremenjeno je stanje v Avstriji in na Madžarskem.

IZGLEDI ZA PRIHODNIJH DESET DNI

Numerična simulacija vremena omogoča tudi napovedovanje za nekaj dni vnaprej. Pri napovedi analizam preteklega vremena dodamo še računsko napoved za prihodnjih deset dni in dobimo izgled za stanje, ki ga pričakujemo ob izdaji naslednjega biltena. Na enak način kot pri oceni trenutnega stanja tudi napoved podajamo kot odstopanje od dolgoletnih povprečnih vrednosti (za obdobje 1989-2009).

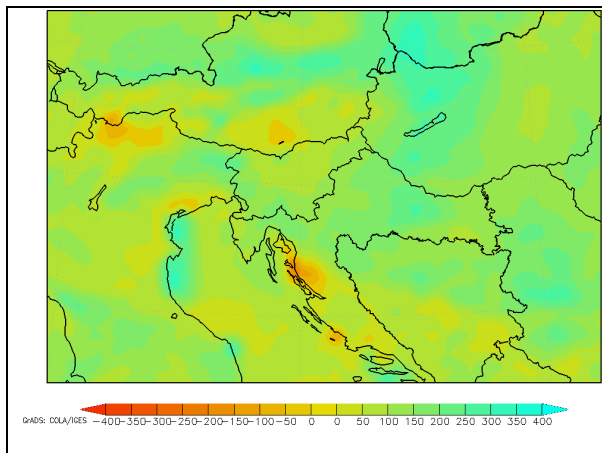
VSOTA EFEKTIVNIH TEMPERATUR ZRAKA z izgledi do 9. julija 2010

V tekoči dekadi se bo nadaljevalo toplo poletno vreme. Temperature zraka bodo predvidoma višje kot dolgoletno povprečje. Zato se bo stanje glede efektivnih temperatur po pričakovanju spremenilo in bo skoraj povsod preseglo dolgoletno povprečje. Najtopleje bo na severovzhodu Slovenije.

Na sliki je narisano odstopanje vsote efektivnih temperatur zraka nad pragom 5 °C od 1. aprila do 9. julija 2010 od modelskega povprečja za isto časovno obdobje v letih 1989–2009.

POVRŠINSKA VODNA BILANCA za 70-dnevno obdobje z izgledi do 9. julija 2010

Kljub vročemu vremenu (osvežitev bodo prinesle kvečjemu občasne nevihte) se stanje površinske vodne bilance po pričakovanju ne bo bistveno spremenilo. Tudi v naslednjem 10-dnevnom obdobju bodo odstopanja od dolgoletnega povprečja (1989-2009) za skupno 70-dnevno obdobje ostala majhna. Podobno bo tudi v sosednjih pokrajinah, kjer se bodo razmere na manjših omejenih območjih (npr. v osrednjem delu Avstrijske Koroške) poslabšale. Sicer pa v prihodnjih dneh povsod lahko pričakujemo precejšnje izhlapevanje iz tal in rastlin.

Zahvala: Pripravo produktov je s sofinanciranjem omogočila EU preko programa Transnacionalnega sodelovanja v JV Evropi.